

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BATI VE TÜRK MÜZİĞİNE YÖNELİK BEĞENİLERİ*

PREFERENCES OF UNIVERSITY STUDENTS FOR WESTERN AND TURKISH MUSIC

Öğretmen Seden KONUKSEVER

Şeyhulaş Özel Eğitim Meslek Okulu, Samsun / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0003-1287-105X

Doç. Dr. Bahar GÜDEK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Samsun / TÜRKİYE, ORCID:0000-0002-1174-9549

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin Batı ve Türk müziği türlerine yönelik beğenilerinin mesleki müzik eğitimi alıp almama, cinsiyet ve müzik dinleme sıklığı değişkenlerine göre değişip değişmediğini ortaya koymaktır. Çalışma grubu; Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde okuyan toplam 260 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Batı ve Türk müzik kültürü içinde bulunan, farklı dönem ve türleri kapsayan 18 örnek eser belirlenmiştir. Bu eserler, çalışma grubuna iki dakika dinletilmiş ardından kendilerine en uygun beğeni düzeylerinden bir tanesini seçmeleri istenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, üniversite öğrencilerinin Batı müziği ve Türk müziği türlerine yönelik beğenilerinin, mesleki müzik eğitimi alıp almamalarına ve müzik dinleme sıklıklarına göre farklılaştığı, cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin almayan öğrencilere göre Batı müziği örneklerini daha fazla beğendikleri, müzik dinleme sıklığı arttıkça müzik beğenilerinin de arttığı, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre beğeni düzeylerinin daha yüksek olduğu fakat bunun istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Müzik Beğenisi, Batı Müziği, Türk Müziği, Müzik Eğitimi.

ABSTRACT

The objective of this essay is to clarify the preferences of university students concerning the any type of Western and Turkish music in terms of changing or not changing by considering the variables as having or not having the music education, genders and the sequence of listening music. Working group includes 260 students in total attending to different faculties at 19 Mayıs University. In this research as data collecting tool, 18 sampling musical pieces covering diversified periods and species in western and Turkish culture were selected. Those musical pieces have been working group listened for two minutes and then asked for choosing one of them matching to own likeness level. According to the results of this study, it is determined that the preferences of university students for different types of Western and Turkish music is differed as having or not having music education and the sequence of listening music but is not differed when considering the genders. It is the fact that the inclination of the students having professional music education is more than the students not having music education, whenever the increasing the sequence of listening music simultaneously the inclination of music is going up and the level of inclination of female students for music is higher comparison to the male ones which is not meaningful for the science of statistics.

Keywords: Musical Preference, Western Music, Turkish Music, Music Education.

* Bu çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Müzik sanatını fiziksel, psikolojik, estetik ve kültürel fenomen olarak araştıran müzikoloji alanı içerisinde yer alan bilişsel müzikoloji çalışmaları; notalar, aralıklar ve ölçüler gibi psikofiziksel ve psikoakustik çalışmalar, melodik bir algı ve hafıza, soyutlama ve kategorizasyonun hiyerarşik seviyelerinde nota yapısının içsel temsilleri ve müzik algısında nörolojik olguları ortaya koyar (Deutsch,1982, Akt. Otacıoğlu, 2008: 17). Bu çalışmaları sosyoloji, felsefe, psikoloji, nöroloji gibi disiplinlerden yararlanarak gerçekleştiren bilişsel müzikoloji alanı, müzikal köken ve müzikal karakter, müzik yeteneği ve müzik zekâsı, müzik beğenisi ve tercihi, müzikal gelişim, müzikal organizasyon, müzik ve bellek, müzik ve duygu, müzik performansı ve doğaçlama, müziğin etkileri, müzik - beyin ve beden, müzik- çevre ve kültür, bilişsel müzik modelleme çalışmaları gibi konuları araştırmaktadır.

Müzik üzerine yapılan disiplinler arası çalışmalar gerek kapsam gerek konunun karmaşıklığı açısından göz ardı edilemeyecek bir öneme sahiptir. Müziğin ne tür duygular ifade ettiği, insanın bu duyguları nasıl algıladığı, müzikteki duyguların insan duygulanımını nasıl harekete geçirdiği gibi konular temel odak noktaları kabul edilse de, günümüze değin yapılmış disiplinler arası araştırmalarda ciddi bir alan genişlemesi olduğu görülür. Bu bağlamda müzik ve duygu üzerine yapılan çalışmaların, müzik beğenisi çalışmalarıyla da yakından ilişkili olduğu söylenebilir (Erdal, 2009: 1).

Müzik beğenisi alanında yapılan çalışmalarda, müzik beğenisini etkileyen faktörler olarak; cinsiyet, kişilik özellikleri, müzik eğitimi alıp almama, müzikal ve müzikal olmayan etkenler, müzikal yetenek üzerinde durulmuştur. Fakat müzik beğenisinin ilişkili olduğu etkenlerin çokluğu nedeniyle bu konu hakkında kesin bilgiler ortaya koymak zordur.

1.1. Müzik Beğenisi

Müzik gerek dinleme gerekse yaratıcılık açısından çok farklı algı ve özellikler gerektiren, insan türünün en eski ve en temel sosyo-bilişsel alanlarından biridir (Schlaug, 2001:285). Müziğin anlamının, dinleyicilerin müziğin biçimsel oluşumuna ilişkin algı ve anlayışlarına dayalı olabileceği gibi, müziğin yapısal özelliklerinin dinleyicilerde harekete geçirdiği duygulara ve heyecana dayalı olduğunu ileri süren anlayışlar da vardır.

Müzik beğenisi üzerine yapılan araştırmaların müzik ve duygu üzerine yapılan araştırmalarla yakın ilişki içinde olduğu göze çarpar. Çünkü müziğin içerdiği birtakım duyguların dinleyici tarafından algılanması ve beğenilip beğenilmemesi gibi gelişen süreçler müzik duygusu ve beğenisi arasındaki ilişkiden kaynaklanır. Duygu üzerine çalışan farklı disiplinlerden araştırmacıların ulaştıkları sonuçların hala tartışılıyor olması ve aslında bir yerde kesin sonuçlara ulaşamaması da müzik beğenisi, müzik dinleme alışkanlıkları, algılama, kişilik, sosyal çevre gibi etkenlerin gücünü, değişkenleriyle beraber ortaya koymaktadır.

Juslin ve Laukka'ya (2003: 220) göre duyguları tanımlamanın birçok yöntemi vardır. Bu yaklaşımlardan en yaygın olanı ise duyguların içinde bulunulan çevre veya ortamda oluşan değişikliklere yoğun tepkiler göstermekle ortaya çıktığıdır. Bu yaklaşıma ilişkin modelleme şu şekildedir. 1) Duygusal değerlendirme, 2) Özel duygulanım, 3) Fiziksel heyecan, 4) Duygusal ifade, 5) Hareket eğitimi, 6) Duygunun düzenlenmesidir. Müzik duygu ve beğeni çalışmalarında karşılaşılan önemli sorunlardan biri müziğin farklı duygular çağrıştıran (tempo, ezgi, armoni, artikülasyon, perde, aralık, mikro entonasyon, aksanlar, ses yeğinliği) birçok özelliğinin olmasıdır. Kendine özgü bir müzik parçasının farklı beklentiler oluşturabileceği göz önüne alınırsa dinleyicilerin neye ya da nelere tepki gösterdiği, müziğin dinleyici duygulanımını nasıl harekete geçirdiği gibi soruları yanıtlamak güçleşmektedir. Bununla birlikte deneysel duygusal ifade çalışmaları, müzikteki duygusal ifadeye yönelik dinleyici değerlendirmelerinin genellikle tutarlı olduğunu göstermektedir (Erdal, 2009: 2). Bu bağlamda müzik beğenisinin tanımlanmasına ilişkin yapılan çalışmalarda net sonuçlar orta ya koymak oldukça zordur. Örneğin müzik beğenisinde kültürel etkenlerin saptanmasının o kadar kolay olmadığı yapılan çalışmalarla tecrübe edilmiştir. Burada müzik beğenisini ortaya koyarken var olan ölçütlerin çokluğu yeterli kanıt olabilir; ses güzelliği, ezgi güzelliği, entonasyon, şarkı sözleri, müziğin insanda yani hafızada canlandırdığı şeyler, insana anımsattıkları, müzik kaydının ustalığı, çalgılama, performans ustalığı, seslendiricinin kimliği ve sosyal yaşamdaki duruşu, müzik dinlenen ortam, eğitim, aile, sosyal çevre, kültürel kimlik vb. Bu ölçütler daha da arttırılabilir.

Popüler müzik çalışmaları alanında yapılan müzik beğenisi araştırmalarında daha çok beğeniyi belirleyen kültürel etkiler üzerinde durulurken, diğer müzik beğenisi üzerine yapılan nörolojik ve psikolojik çalışmalarda ise beğenin biyolojik bir fonksiyon olan duygular çerçevesinde, kültürel etkilerden bağımsız olarak ele alındığı söylenebilir. Beyin görüntüleme tekniklerine dayalı bir dizi nörolojik çalışma yapılmış olmasına karşın, çok azında kültürel konular çalışmalara dâhil edilmiştir. Bu az sayıda çalışmalar (Blood vd., 1999; Koelsch vd., 2006) daha çok müziğin uyandırdığı düşünülen hoşagiden ve gitmeyen duygular üzerinedir. Bununla birlikte kültürel boyutları da değerlendiren nörolojik çalışmalarda (Morrison vd., 2003; Brown vd., 2004) ise kültürel boyut olarak sadece ulusallık ele alınmıştır. Aynı zamanda bu çalışmalarda araştırmacıların seçtiği beğenilen müzik örnekleri ağırlıklı olarak klasik batı müziği örneklerinden oluşurken, beğenilmeyen müzik örnekleri ise daha çok bilgisayar kullanılarak bozulmuş müzik örneklerinden oluşmuştur (Gedik, 2007: 1).

Morrison ve Demorest'in radyoloji ve nöroloji bölümlerinden araştırmacılarla yaptığı fMRI çalışmasında insanların müzikle nasıl ilgilendiği, müziği nasıl anladığı, müzik eğitimi alıp almaması arasındaki farklar ve farklı kültürlerden müziklerin beyinde yarattığı farklılıklar araştırılır. Müzik eğitimi almayan batılı katılımcıların klasik batı müziğine aykırı kalıplara tepki verdiğini gözlemleyen çalışmaların da olduğunu belirten bu araştırmacılar müzik dinlemedeki uzmanlığın bazen kişinin müzik eğitimi alıp almamasıyla direkt bağlantılı olmadığını, deneyimin bir ürünü olduğunu belirten çalışmaların da olduğunu vurgular. Morrison ve arkadaşları bu çalışmaya, kültürel açıdan müziğe aşina olmanın kişilerde nörolojik olarak farklı bir kavrama tepkisi yaratacağı varsayımıyla ve müzik eğitimi almış olmanın farklı tepkilere neden olacağı varsayımıyla yola çıkmıştır. Çalışmadan çıkan sonuçlar ilk varsayımı destekler ve kültürel olarak müziğe ya da lisana olan aşinalığın fMRI taramasındaki beyin aktivasyonlarında hiçbir değişikliğe neden olmadığı görülür. Müzik eğitimi almış olmanın farklı tepkilere neden olacağı ikinci varsayım ise sonuçlarla desteklenir. Sonuç olarak kişinin müzik eğitimi görmesine ya da görmemesine bağlı olarak müziği anlama, beğenme, kavrama, algılama, öğrenme, bellekte tutma gibi yetilerin kişinin gelişmesinde ve beyin yapılarında gözlemlendiği çalışmalarla ortaya konmuştur (Akt. Karşıcı, 2007: 6).

Görüldüğü üzere müzik beğenisi üzerine yapılan çalışmalar, çok çeşitlilik gösterir ve tartışmalıdır. Çünkü müzik beğenisinin kişiden kişiye değişmesi sadece deneyimlerle açıklanamaz. Kişinin müziksel beğenisinin süreç içerisinde çok farklı unsurların etkisiyle oluştuğu söylenebilir.

Müzik beğenisi üzerine yapılan çalışmalar zaman zaman şaşırtıcı, tartışmalı ve gizemlidir. Çünkü müzik beğenilerimizi özgürce seçmeyiz ve bu beğeniler “deneyimimizi” basit bir biçimde yansıtmaz. Öznelerin belirli müziksel hazlara katılımı süreç içinde oluşur ve aslında bu oluşumun kendisi özneliliğin inşasının bir parçasıdır (Middleton, 1997: 249).

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin, iki farklı kültürün (Batı ve Türk) müziğine yönelik beğenileri; müzik eğitimi alıp almamaları, cinsiyetleri ve müzik dinleme sıklıklarıyla ilişkilendirilmiş, üniversite öğrencilerinin bu müzik türlerine yönelik beğeni düzeylerinin farklı değişkenlere göre değişip değişmediği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin Batı ve Türk müziklerine yönelik beğenilerini belirlemek amacıyla betimsel yöntem kullanılarak yapılmış bir araştırmadır. Betimsel yöntem, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan araştırmalar için kullanılır (Kaptan, 1998: 59). Araştırmaya katılan öğrencilerin Batı ve Türk müziğine yönelik betimleyici sözel ifadeleri farklı değişkenlere göre incelendiğinde, betimsel yöntem modellerinden biri olan tarama (survey) tipi bir araştırma modelinin kullanılması uygun bulunmuştur. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 1995: 77).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kendilerine dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerine yönelik beğenilerinin; mesleki müzik eğitimi alıp almama, cinsiyet ve müzik dinleme sıklığı değişkenleri ile arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde, 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 115 Müzik Eğitimi, 55 Fen Bilgisi Eğitimi, 43 Resim-İş Eğitimi, 28 İtme-Engelliler Eğitimi ve 19 Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalında okumuş olan toplam 260 öğrenci oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı için, öncelikle Batı müzik kültürü içinde bulunan, farklı dönem ve türleri kapsayan (Barok, Klasik, Romantik, Çağdaş, Empresyonist Dönem, Erken 20. yüzyıl, Caz, İlahi) 8 örnek eser ve 2 tane özel tür olarak ele alınan elektronik ve rock müzik örnekleri, Darrow, Haack, Kuribayashi'nin (1987: 240) Japon ve Amerikalı öğrenciler üzerine yapmış oldukları bir çalışmadan alınmıştır. Türk müziği örnekleri için ise, araştırma grubunun içinde bulunduğu müzik kültürünün farklı türlerinden (Arabesk, Çağdaş Türk Müziği, Klasik Türk müziği, Türk Pop Müziği, İlahi, Türk Halk Müziği) 8 örnek eser Batı müziği örneklerine paralellik gösterecek şekilde dönemsel ve türsel özellikleri göz önünde bulundurularak seçilmiş ve uzman görüşüne sunulmuştur. Seçilen her bir esere yönelik dinleyicilerin beğeni düzeylerini belirlemek amacıyla "Çok beğendim, Beğendim, Kararsızım, Beğenmedim, Hiç beğenmedim" şeklinde 5'li likert tipi ölçek hazırlanmıştır.

Belirlenen eserler, oluşturulan sıra ile dinleyicilere, yaklaşık iki dakika boyunca dinletilmiş ve ardından da dinledikleri her bir eser için kendilerine en uygun beğeni düzeylerinden bir tanesini seçmeleri istenmiş, bunun için ayrıca 30 saniye süre verilmiştir. Bütün eserler aynı şekilde çalışma grubuna dinletilerek ölçme aracı uygulanmıştır. Çalışma grubuna, aynı sırayla dinletilen Batı ve Türk müziği örneklerinden seçilen eserler şunlardır:

Tablo 1. Dinletilen Eserler

Müzik Türleri	Besteci/Seslendiren	Parçanın İsmi
1. Batı Müziği (Barok)	J. Sebastian Bach	Brandenburg Konçerto No.4, 3. Bölüm
2. Batı Müziği (Empresyonist)	C. Debussy	Prelude to the Afternoon of A Faun
3. Türk Müziği (Klasik Türk Müziği)	Refik Talat Alpman	Hicaz Saz Semaisi
4. Özel Tür (Elektronik)	K. B. Blomdahl	Aniara: A Space Opera in Two Acts (Act I - Part I)
5. Batı Müziği (İlahi)	Gregorian Chant	Dies Irae
6. Türk Müziği (Türk Halk Müziği)	Bengi Bağlama Üçlüsü	Tülbent Oyun Havası
7. Türk Müziği (Arabesk)	Müslüm Gürses	Ömrüm Seninle Geçsin
8. Batı Müziği (Romantik)	P. I. Tchaikowsky	Serenade - Pezzo in Forma di Sonatina
9. Türk Müziği (Klasik Türk Müziği)	İncesaz	Bayram
10. Batı Müziği (Çağdaş)	György Sándor Ligeti	Atmosphères
11. Batı Müziği (Erken 20. Yüzyıl)	Igor Stravinsky	Petrushka
12. Türk Müziği (İlahi)	Mevlana	İlahiler
13. Türk Müziği (Pop Müzik)	Sezen Aksu	Şinanay
14. Batı Müziği (Caz)	John Klemmer	Rain Dancer

15. Türk Müziği (Çağdaş Türk Müziği)	Ferit Tüzün	Çeşme Başı Sûiti
16. Batı Müziği (Klasik)	W. A. Mozart	KV 136 – Presto
17. Özel Tür (Rock)	Chicago	25 or 6 to 4
18. Türk Müziği (Çağdaş Türk Müziği)	Ulvi Cemal Erkin	Köçekçe Sûiti

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış analizi için SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. İki grubun ortalamaları karşılaştırılarak, aradaki farkın rastlantısal mı yoksa istatistiksel olarak anlamlı mı olduğuna karar vermek için yapılan bağımsız gruplar için t- testi; araştırmada üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve mesleki müzik eğitimi alıp almamasına göre beğeni düzeylerinin belirlenmesinde kullanılmıştır. İki den fazla grubu içeren değişkenlerin karşılaştırılmasında kullanılan tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) ortalama puanlarının çoklu karşılaştırılmasında Scheffe testi; üniversite öğrencilerinin müzik dinleme sıklıklarına göre beğeni düzeylerinin belirlenmesinde kullanılmıştır. Verilerin analizinde ve yorumlanmasında manidarlık düzeyi olarak 0.05 alınmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmayla ilgili bulgular ve bu bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar tablolar halinde verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Dinletilen Batı Müziği ve Türk Müziği Örneklerine Yönelik Beğeni Puanlarının Bölümlere İlişkin İlişkisiz T-Testi Sonuçları

Eserler	Müzik Bölümü		Diğer Bölümler		Sd	T	P
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S			
1 (B)	4.11	.659	4.013	.857	258	1.02	.307
2 (B)	3.42	1.09	2.76	1.05	258	4.93	.000*
3 (T)	4.21	.758	4.23	.816	258	-.173	.863
4 (ÖT)	2.54	1.05	2.24	1.06	258	2.31	.021*
5 (B)	3.41	1.11	3.35	1.10	258	.474	.636
6 (T)	4.00	.873	4.18	.816	258	-1.68	.093
7 (T)	2.47	1.38	2.93	1.31	258	-2.69	.007*
8 (B)	4.20	.870	3.64	1.15	258	4.29	.000*
9 (T)	4.51	.567	4.57	.704	258	-.734	.464
10 (B)	2.08	1.16	1.74	.911	258	2.65	.008*
11 (B)	3.44	1.01	2.92	1.11	258	3.87	.000*
12 (T)	3.18	1.08	3.80	.997	258	-4.77	.000*
13 (T)	3.79	1.00	4.10	1.01	258	-2.46	.014*
14 (B)	4.56	.637	3.82	1.03	258	6.74	.000*
15 (T)	4.02	.788	3.18	1.12	258	6.79	.000*
16 (B)	4.32	.707	3.99	.931	258	3.13	.002*
17 (ÖT)	3.98	1.03	3.82	1.06	258	1.17	.240
18 (T)	4.16	1.03	3.33	1.24	258	5.71	.000*

*p<0.05

Tablo 2'ye göre 1. eseri (J.S Bach/Brandenburg konçerto No.4, 3. Bölüm) her iki gruptaki öğrencilerin de beğenmiş olduğu ve beğeni düzeylerinin okudukları bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = 1.02, p > .05$).

2. esere ilişkin (C.Deussy/Prelude to the Afternoon of a Faun) öğrencilerin beğeni düzeyleri gruplara göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 4.93, p < .05$). Müzik bölümü öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 3.42$), diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 2.76$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Batı müziği eserini müzik bölümü öğrencileri beğenirken diğer bölüm öğrencileri beğenmemiştir.

3. eseri (R. T. Alpmann/Hicaz Saz Semaisi) her iki gruptaki öğrencilerin de beğenmiş olduğu ve beğeni düzeylerinin okudukları bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = -1.173, p > .05$).

Özel tür olarak belirlenen 4. eser elektronik müziğe ilişkin (K.B. Blomdahl/ Act I Part -Aniara) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 2.31, p < .05$). Müzik bölümü öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 2.54$), diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 2.24$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu eseri müzik bölümü öğrencileri diğer bölüm öğrencilerine göre daha çok beğenmiştir. Her iki gruptaki öğrencilerin de bu esere yönelik beğeni puan ortalamalarının düşük olduğu söylenebilir.

5. eseri (Gregorian Chant/Dies Irae) her iki gruptaki öğrencilerin de beğenmiş olduğu ve beğeni düzeylerinin okudukları bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = -0.474, p > .05$).

6. eseri (Bengi Bağlama Üçlüsü/Tülbent Oyun Havası) her iki gruptaki öğrencilerin de beğenmiş olduğu ve beğeni düzeylerinin okudukları bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = -1.68, p > .05$).

7. esere ilişkin (Arabesk/M. Gürses-Ömrüm Seninle Geçsin) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = -2.69, p < .05$). Diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 2.93$), müzik bölümü öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 2.47$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Türk müzik kültürüne ait eseri, diğer bölüm öğrencileri müzik bölümü öğrencilerine göre daha fazla beğenmiştir. Her iki gruptaki öğrencilerin de bu esere yönelik beğeni puan ortalamalarının düşük olduğu söylenebilir.

8. esere ilişkin (Tschaikowsky/Serenade-Pezzo in Forma di Sonatina) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 4.29, p < .05$). Müzik bölümü öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 4.20$), diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 3.64$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Batı müziği eserini müzik bölümü öğrencileri diğer bölüm öğrencilerine göre daha fazla beğenmiştir.

9. eseri (İncesaz/Bayram) her iki gruptaki öğrencilerin de beğenmiş olduğu ve beğeni düzeylerinin okudukları bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = 0.734, p > .05$).

10. esere ilişkin (Ligeti/Atmospheres) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 2.65, p < .05$). Müzik bölümü öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 2.08$), diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 1.74$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Batı müziği eserini müzik bölümü öğrencileri diğer bölüm öğrencilerine göre daha fazla beğenmiştir. Her iki gruptaki öğrencilerin de bu esere yönelik beğeni puan ortalamalarının düşük olduğu söylenebilir.

11. esere ilişkin (Stravinsky/Petrushka) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 3.87, p < .05$). Müzik bölümü öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 3.44$), diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 2.92$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Batı müziği eserini müzik bölümü öğrencileri beğenirken diğer bölüm öğrencileri beğenmemiştir.

12. esere ilişkin (Mevlana/İlahiler) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = -4.77, p < .05$). Diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 3.80$), müzik bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 3.18$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Türk müziği eserini diğer bölüm öğrencileri müzik bölümü öğrencilerine göre daha fazla beğenmiştir.

13. esere ilişkin (Sezen Aksu/Şinanay) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = -2.46, p < .05$). Diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 4.10$), müzik bölümü öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 3.79$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Türk müziği eserini diğer bölüm öğrencileri müzik bölümü öğrencilerine göre daha fazla beğenmiştir.

14. esere ilişkin (John Klemmer/Rain Dancer) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 6.74, p < .05$). Müzik bölümü öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 4.56$), diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 3.82$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Batı müziği eserini müzik bölümü öğrencileri diğer bölüm öğrencilerine göre daha fazla beğenmiştir. Her iki gruptaki öğrencilerin de bu esere yönelik beğeni puan ortalamalarının yüksek olduğu söylenebilir.

15. esere ilişkin (Ferit Tüzün/Çeşme Başı Süiti) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 6.79, p < .05$). Müzik bölümü öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 4.02$), diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 3.18$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle seçilen Çağdaş Türk müziği eserini müzik bölümü öğrencileri diğer bölüm öğrencilerine göre daha fazla beğenmiştir. Genel olarak beğeni puan ortalamalarına bakıldığında her iki gruptaki öğrencilerin de bu eseri beğendikleri söylenebilir.

16. esere ilişkin (W.A.Mozart/KV 136-Presto) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 3.13, p < .05$). Müzik bölümü öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 4.32$), diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 3.99$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Batı müziği eserini müzik bölümü öğrencileri diğer bölüm öğrencilerine göre daha fazla beğenmiştir. Her iki gruptaki öğrencilerin de bu esere yönelik beğeni puan ortalamalarının yüksek olduğu söylenebilir.

Özel tür olarak belirlenen 17. eser rock müziğine ilişkin (Chicago/25/6-4) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t(258) = 1.17, p < .05$). Her iki gruptaki öğrencilerin de bu esere yönelik beğeni puan ortalamalarının yüksek olduğu söylenebilir.

18. esere ilişkin (Ulvi Cemal Erkin/Köçekçe Süiti) öğrencilerin beğeni düzeyleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 5.71, p < .05$). Müzik bölümü öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 4.16$), diğer bölüm öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 3.33$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Çağdaş Türk müziği eserini müzik bölümü öğrencileri diğer bölüm öğrencilerine göre daha fazla beğenmiştir. Her iki gruptaki öğrencilerin de bu esere yönelik beğeni puan ortalamalarının yüksek olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak müzik bölümü öğrencilerinin Batı ve Türk müzik kültürüne ait eserlerin birer tanesi hariç (10. eser Ligeti-Çağdaş ve 7. eser M. Gürses-Arabesk) hepsini beğendikleri, diğer bölüm öğrencilerinin ise Türk müziği eserlerini Batı müziği eserlerine göre daha fazla beğendikleri söylenebilir. Bir başka deyişle Batı müziği eserlerini müzik bölümü öğrencileri diğer bölüm öğrencilerine göre daha fazla beğenirken, Türk müzik kültürüne ait eserleri diğer bölüm öğrencileri, müzik bölümü öğrencilerine göre daha fazla beğenmiştir. Türk müzik kültürüne ait eserlerin genel ortalamaları değerlendirildiğinde (arabesk müzik hariç), bu örnek eserleri her iki gruptaki öğrencilerin de beğendiği söylenebilir.

Tablo 3. Öğrencilerin Dinletilen Batı Müziği ve Türk Müziği Örneklerine Yönelik Beğeni Puanlarının Cinsiyete İlişkin İlişkisiz T-Testi Sonuçları

Eserler	Kız		Erkek		Sd	T	P
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S			
1 (B)	4.17	.682	3.85	.882	258	3.29	.001*
2 (B)	3.07	1.11	3.02	1.13	258	.406	.685
3 (T)	4.19	.790	4.28	.791	258	-.848	.397
4 (ÖT)	2.31	1.03	2.48	1.11	258	-1.30	.193
5 (B)	3.45	1.08	3.25	1.14	258	1.46	.145
6 (T)	4.13	.802	4.06	.915	258	.659	.510
7 (T)	2.45	1.24	3.20	1.41	258	-4.48	.000*
8 (B)	3.99	1.05	3.70	1.09	258	2.07	.039*
9 (T)	4.56	.674	4.51	.598	258	.681	.497
10 (B)	1.81	.930	2.04	.120	258	-1.72	.085
11 (B)	3.10	1.06	3.22	1.16	258	-.844	.400
12 (T)	3.53	1.01	3.52	1.17	258	.070	.945
13 (T)	4.00	.956	3.89	1.12	258	.839	.402
14 (B)	4.20	.859	4.06	1.10	258	1.12	.260
15 (T)	3.56	1.02	3.54	1.16	258	.184	.854
16 (B)	4.24	.792	3.95	.928	258	2.63	.009*
17 (ÖT)	3.95	.951	3.80	1.21	258	1.10	.272
18 (T)	3.73	1.17	3.65	1.32	258	.478	.633

*p<0.05

Tablo 3'e göre 1. esere ilişkin (J.S Bach/Brandenburg konçerto No.4- 3 Bölüm) öğrencilerin beğeni düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 3.29, p < .05$). Kız öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 4.17$), erkek öğrencilerinin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 3.85$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Batı müziği eserini kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha fazla beğenmiştir. Genel olarak beğeni puan ortalamalarına bakıldığında kız ve erkek öğrencilerin bu esere yönelik beğeni düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

2. esere ilişkin (C. Debussy/Prelude to the Afternoon of a Faun) kız ve erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinde kararsız oldukları ve beğeni düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = .406, p > .05$).

3. esere ilişkin (R. T. Alpmann/Hicaz Saz Semaisi) kız ve erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = -.848, p > .05$).

Özel tür olarak belirlenen 4. eser elektronik müziğe ilişkin (K.B. Blomdahl/ Act I Part -Aniara) öğrencilerin beğeni düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t(258) = -1.30, p > .05$). Genel olarak beğeni puan ortalamalarına bakıldığında kız ve erkek öğrencilerin bu esere yönelik beğeni düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir.

5. esere ilişkin (Gregorian Chant/Dies Irae) kız ve erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = 1.46, p > .05$).

6. esere ilişkin (Bengi Bağlama Üçlüsü/Tülbent Oyun Havası) kız ve erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = .659, p > .05$).

7. esere ilişkin (Arabesk/M.Gürses-Ömrüm Seninle Geçsin) öğrencilerin beğeni düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = -4.48, p < .05$). Erkek öğrencilerin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 3.20$), kız öğrencilerin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 2.45$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle Türk müzik kültürüne ait bu eseri, erkek öğrenciler kız öğrencilerine göre daha fazla beğenmiştir. Genel olarak bu esere ilişkin beğeni puan ortalamalarına bakıldığında, erkek öğrenciler beğenilerinde kararsız kalırken kız öğrencilerin beğenmedikleri söylenebilir.

8. esere ilişkin (Tschaikowsky/Serenade-Pezzo in Forma di Sonatina) öğrencilerin beğeni düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 2.07, p < .05$). Kız öğrencilerin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 3.99$), erkek öğrencilerin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 3.70$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Batı müziği eserini kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha fazla beğenmiştir.

9. esere ilişkin (İncesaz/Bayram) kız ve erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = .681, p > .05$).

10. esere ilişkin (Ligeti/Atmospheres) kız ve erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinin düşük olduğu ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = -1.72, p > .05$).

11. esere ilişkin (Stravinsky/Petrushka) kız ve erkek öğrencilerinin beğeni düzeylerinde kararsız oldukları ve beğeni düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = -.844, p > .05$).

12. esere ilişkin (Mevlana/İlahiler) kız ve erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = .070, p > .05$).

13. esere ilişkin (Sezen Aksu/Şinanay) kız ve erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = .839, p > .05$).

14. esere ilişkin (John Klemmer/Rain Dancer) kız ve erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = 1.12, p > .05$).

15. esere ilişkin (Ferit Tüzün/Çeşme Başı Sûiti) kız ve erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = .184, p > .05$).

16. esere ilişkin (W.A.Mozart/KV 136-Presto) öğrencilerin beğeni düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(258) = 2.63, p < .05$). Kız öğrencilerin beğeni puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 4.24$), erkek öğrencilerin beğeni puanlarının ortalamasına ($\bar{X} = 3.95$) göre daha yüksektir. Bir başka deyişle bu Batı müziği eserini kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha fazla beğenmiştir. Genel olarak beğeni puan ortalamalarına bakıldığında kız ve erkek öğrencilerin bu eseri beğendikleri söylenebilir.

Özel tür olarak belirlenen 17. eser rock müziğe ilişkin (Chicago/25 or 6 to 4) öğrencilerin beğeni düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t(258) = 1.10, p < .05$). Kız ve erkek öğrencilerin bu eseri beğendiği söylenebilir.

18. esere ilişkin (Ulvi Cemal Erkin/Köçekçe Sûiti) kız ve erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t(258) = .478, p > .05$).

Sonuç olarak kız öğrencilerinin Batı ve Türk müziği eserlerinin iki tanesi hariç (10. eser Ligeti-Çağdaş ve 7. eser M. Gürses-Arabesk) hepsini beğendikleri, erkek öğrencilerinin ise sadece bir Batı müziği eserini beğenmeyip (10. eser Ligeti-Çağdaş) diğer hepsini beğendikleri söylenebilir. Genel olarak hem Batı müziği hem de Türk müziği eserlerine bakıldığında kız öğrencilerin beğeni düzeylerinin erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinden yüksek olduğu tespit edilmiş fakat bunun dinletilen çoğunluk eser için istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Ayrıca kız ve erkek öğrencilerin Türk müziği eserlerini, Batı müziği eserlerine göre daha fazla beğendiği söylenebilir.

Tablo 4. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 1. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplar arası	18,098	3	6,033	11,188	,000	a>b,a>d,
Gruplar içi	138,037	256	,539			d< b
Toplam	156,135	259				

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 1. eserde toplam beğeni puanlarına etki ettiği görülmüştür. Dolayısıyla, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($F=11,188$, $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Scheffé testi sonuçlarına göre “sık dinleyenler” ($\bar{X} = 4.16$) ile “seyrek dinleyenler” ($\bar{X} = 3.67$) arasında “sık dinleyenler” lehine; “sık dinleyenler” ile “hiç dinlemeyenler” ($\bar{X} = 2.33$) arasında “sık dinleyenler” lehine; “hiç dinlemeyenler” ile “seyrek dinleyenler” arasında “seyrek dinleyenler” lehine anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 2. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	15,016	3	5,005	4,145	0,830	
Gruplariçi	309,119	256	1,207			
Toplam	324,135	259				

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 2. eserde toplam beğeni puanlarına etki etmediği tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($F=4,145$, $p>.05$).

Tablo 6. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 3. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	10,975	3	3,658	6,217	,000	a>d,b>d, c>d
Gruplariçi	150,637	256	,588			
Toplam	161,612	259				

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 3. eserde toplam beğeni puanlarına etki tespit edilmiştir. Dolayısıyla, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($F=6,217$, $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Scheffé testi sonuçlarına göre “sık dinleyenler” ($\bar{X} = 4.29$) ile “hiç dinlemeyenler” ($\bar{X} = 2.66$) arasında “sık dinleyenler” lehine; “seyrek dinleyenler” ($\bar{X} = 3.97$) ile “hiç dinlemeyenler” arasında “seyrek dinleyenler” lehine; “çok nadir dinleyenler” ($\bar{X} = 4.42$) ile “hiç dinlemeyenler” arasında “çok nadir dinleyenler” lehine anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Tablo 7. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 4. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	3,691	3	1,230	1,081	,358	
Gruplariçi	291,37	256	1,138			
Toplam	295,062	259				

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 4. eserde toplam beğeni puanlarına etki etmediği tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($F=1,081$, $p>.05$).

Tablo 8. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 5. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	5,719	3	1,906	1,566	,198	
Gruplariçi	311,585	256	1,217			
Toplam	317,304	259				

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 5. eserde toplam beğeni puanlarına etki etmediği tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($F=1,566$, $p>.05$).

Tablo 9. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 6. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	6,548	3	2,183	3,131	,026	a>d,b>d
Gruplariçi	178,437	256	,697			
Toplam	184,985	259				

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 6. eserde toplam beğeni puanlarına etki ettiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($F=3,131$, $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre “sık dinleyenler” ($\bar{X} = 4.13$) ile “hiç dinlemeyenler” ($\bar{X} = 2,66$) arasında “sık dinleyenler” lehine; “seyrek dinleyenler” ($\bar{X} = 4,07$) ile “hiç dinlemeyenler” arasında “seyrek dinleyenler” lehine anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 7. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	15,878	3	5,293	2,925	,066	
Gruplariçi	463,276	256	1,810			
Toplam	479,154	259				

Tablo 10 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 7. eserde toplam beğeni puanlarına etki etmediği tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($F=2,925$, $p>.05$).

Tablo 11. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 8. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	16,400	3	5,467	4,939	,002	a>d
Gruplariçi	283,365	256	1,107			
Toplam	299,765	259				

Tablo 11 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 8. eserde toplam beğeni puanlarına etki ettiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($F=4,939$, $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan

Scheffe testi sonuçlarına göre “sık dinleyenler” ($\bar{X} = 3.99$) ile “hiç dinlemeyenler” ($\bar{X} = 2.33$) arasında “sık dinleyenler” lehine anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Tablo 12. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 9. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	2,351	3	,784	1,891	0,132	
Gruplariçi	106,095	256	,414			
Toplam	108,446	259				

Tablo 12 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 9. eserde toplam beğeni puanlarına etki etmediği tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($F=1,891$, $p>.05$).

Tablo 13. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 10. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	3,644	3	1,215	1,116	,343	
Gruplariçi	278,552	256	1,088			
Toplam	282,196	259				

Tablo 13 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 10. eserde toplam beğeni puanlarına etki etmediği tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($F=1,116$, $p>.05$).

Tablo 14. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 11. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	13,065	3	4,355	3,707	,012	a>d
Gruplariçi	300,781	256	1,175			
Toplam	313,846	259				

Tablo 14 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 11. eserde toplam beğeni puanlarına etki ettiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($F=3,707$, $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre “sık dinleyenler” ($\bar{X} = 4.23$) ile “hiç dinlemeyenler” ($\bar{X} = 2.00$) arasında “sık dinleyenler” lehine anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Tablo 15. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 12. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	7,084	3	2,361	2,058	,106	
Gruplariçi	293,727	256	1,147			
Toplam	300,812	259				

Tablo 15 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 12. eserde toplam beğeni puanlarına etki etmediği tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($F=2,058$, $p>.05$).

Tablo 16. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 13. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	8,409	3	2,083	2,736	,044	a>d
Gruplariçi	262,28	256	1,025			
Toplam	270,688	259				

Tablo 16 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 13. eserde toplam beğeni puanlarına etki ettiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($F=4,939$, $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Scheffé testi sonuçlarına göre “sık dinleyenler” ($\bar{X} = 4.00$) ile “hiç dinlemeyenler” ($\bar{X} = 2,32$) arasında “sık dinleyenler” lehine anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Tablo 17. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 14. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	9,021	3	3,007	3,375	,019	a>d
Gruplariçi	228,129	256	,891			
Toplam	237,15	259				

Tablo 17 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 14. eserde toplam beğeni puanlarına etki ettiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($F=3,375$, $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Scheffé testi sonuçlarına göre “sık dinleyenler” ($\bar{X} = 4.23$) ile “hiç dinlemeyenler” ($\bar{X} = 3,00$) arasında “sık dinleyenler” lehine anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Tablo 18. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 15. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	16,325	3	5,442	4,943	,002	a>b, a>d
Gruplariçi	281,81	256	1,101			
Toplam	298,135	259				

Tablo 18 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 15. eserde toplam beğeni puanlarına etki ettiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($F=4,943$, $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Scheffé testi sonuçlarına göre “sık dinleyenler” ($\bar{X} = 3.66$) ile “seyrek dinleyenler” ($\bar{X} = 3,15$) arasında “sık dinleyenler” lehine; “sık dinleyenler” ile “hiç dinlemeyenler” ($\bar{X} = 2.00$) arasında “sık dinleyenler” lehine anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Tablo 19. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 10. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	3,644	3	1,215	1,116	,343	
Gruplariçi	278,552	256	1,088			
Toplam	282,196	259				

Tablo 19 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 16. eserde toplam beğeni puanlarına etki ettiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($F=3,702$, $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan

Scheffe testi sonuçlarına göre “sık dinleyenler” ($X= 4.20$) ile “hiç dinlemeyenler” ($X=3,00$) arasında “sık dinleyenler” lehine anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Tablo 20. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 17. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	8,077	3	2,692	2,461	,063	
Gruplariçi	280,119	256	1,094			
Toplam	288,196	259				

Tablo 20 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 17. eserde toplam beğeni puanlarına etki etmediği tespit edilmiştir. Bir başka deyişle, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($F=2,461$, $p>.05$).

Tablo 21. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sıklıklarına Göre 18. Eserin Beğeni Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplararası	38.940	3	12,908	9,460	,000	a>d,b>d, c>d
Gruplariçi	351,256	256	1,372			
Toplam	309,196	259				

Tablo 21 incelendiğinde, öğrencilerin müzik dinleme sıklıklarının, 18. eserde toplam beğeni puanlarına etki ettiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, grupların beğeni puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir ($F=9,460$, $p<.05$). Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre “sık dinleyenler” ($\bar{X} = 3.85$) ile “hiç dinlemeyenler” ($\bar{X} = 1.00$) arasında “sık dinleyenler” lehine; “seyrek dinleyenler” ($\bar{X} = 3,27$) ile “hiç dinlemeyenler” arasında “seyrek dinleyenler” lehine; “Çok nadir dinleyenler” ($\bar{X} = 2.85$) ile “hiç dinlemeyenler” arasında “Çok nadir dinleyenler” lehine anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin Batı müziği ve Türk müziği türlerine yönelik beğeni düzeyleri, mesleki müzik eğitimi alıp almamaları, cinsiyet ve müzik dinleme sıklığı değişkenleri açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır. Üniversite öğrencilerinin, dinletilen Batı müziği ve Türk müziği kültürüne ait örneklere ilişkin beğeni durumları incelendiğinde elde edilen sonuçlar şöyledir:

Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin kendilerine dinletilen Batı müziği ve Türk Müziği türlerinin çoğunu beğendikleri söylenebilir. Müzik eğitimi almayan öğrencilerin ise kendilerine dinletilen Türk müziği eserlerini Batı müziği eserlerine göre daha fazla beğendikleri söylenebilir. Müzik bölümü öğrencileri Batı müziği eserlerini, müzik eğitimi almayan öğrencilere göre daha fazla beğenmişlerdir. Türk müziği türlerini her iki bölüm öğrencileri de beğenmiştir, aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu beklenen bir sonuçtur çünkü mesleki müzik eğitimi programı içinde Batı müziği eğitiminin de olmasından dolayı öğrencilerde bu müzik türüne ilişkin daha fazla ilgi, alaka, yakınlık, anlayış kısacası kültür oluşmuştur. Bunun da müzik eğitimi alan öğrencilerin o müziğe yönelik beğeni düzeylerini artırmış olduğu söylenebilir.

Keston ve Pinto (1955) müzik eğitiminin müzik beğenisini nasıl etkilediğini araştırmışlar. Çalışmada klasik müziği, bir sene ya da daha uzun süre müzik eğitimi alan katılımcıların hiç eğitim almamış katılımcılara göre daha çok tercih ettiği görülmüştür. Yine Darrow, Haack ve Kuribayashi (1987) Amerikan ve Japon gençliğinin Batı ve Doğu müzik türlerine bakışını incelemişlerdir. Sonuçta müzik eğitimi geçmişi olanların müzik eğitimi almamış olanlara nazaran daha geniş bir yelpazede tercih yaptıklarını saptamışlardır.

Cinsiyet değişkenine göre, genel olarak hem Batı müziği hem de Türk müziği eserlerine yönelik kız öğrencilerin beğeni düzeylerinin erkek öğrencilerin beğeni düzeylerinden yüksek olduğu tespit edilmiştir fakat bu durumun dinletilen çoğu eser için istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Ayrıca kız ve erkek öğrencilerin Türk müziği eserlerini, Batı müziği eserlerine göre daha fazla beğendiği söylenebilir.

Hargreaves, Comber ve Colley (1995) müzik dinleme tercihinde yaşın, cinsiyetin ve eğitimin etkisini araştırmışlardır. Çalışma 278 katılımcıyla İngiltere’de gerçekleştirilmiş ve sonuç olarak aynı yaş grubundaki kızların tercihlerinde erkeklere nazaran çok daha esnek, farklı müzik tarzlarına daha açık olduklarını tespit etmişlerdir. McCrary’ın (1993) kültürel farklılıklar ve müzik beğenisi üzerine gerçekleştirdiği bir araştırmada beyaz ve siyah dinleyicilerle çalışmıştır. Araştırma sonucunda, siyah icracıların özellikle siyah dinleyiciler tarafından tercih edildiği, beyaz katılımcıların ise icracıların ırklarını bilmelerine rağmen eşit düzeyde oylamalar yaptığı saptanmıştır. İmik (2007) ise kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre popüler müzikleri daha fazla tercih ettiklerini tespit etmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin müzik dinleme sıklıklarına göre kendilerine dinletilen Batı müziği ve Türk müziği türlerine yönelik beğeni düzeylerinin farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin yaşamlarındaki müzik dinleme sıklığı arttıkça, kendilerine dinletilen müzik türlerini daha fazla beğendikleri saptanmıştır. Bu doğrultuda, müzikle ilişkisi fazla olan insanların farklı türde müzikleri dinlemeye açık oldukları ve beğenilerinin de geliştiği söylenebilir.

İmik (2007) yapmış olduğu araştırmasında, sosyal sınıf yükseldikçe günlük hayatta müzik dinlemeye zaman ayırma oranının da yükseldiğini ve müzik dinlemek için ayrılan sürenin daha düzenli bir biçim aldığını, alt tabakanın “amaçsızca” müzik dinleme eğiliminde olduğunu ve bu oranın üst sosyal sınıfa çıktıkça azalarak “müzik kültürü kazanma” biçimine dönüştüğünü tespit etmiştir.

Düşünce ve beğeni, ortaya çıkacak müziğin estetik değerlerini yapılandırır. Müzikte estetik, ezginin sadece müzikal değerlerini değil; bu değerlerin insana ulaşmasındaki süreçleri ve insana ulaştığında onda oluşan duyguları ve yargıları da değerlendirir (Uzun, 2008: 16). Müzik alanındaki duygu ve beğeni çalışmalarında karşılaşılan önemli sorunlardan biri müziğin farklı duygular çağrıştıran (tempo, ezgi, armoni, artikülasyon, perde, aralıklar, mikro entonasyon, aksanlar, ses yeğinliği) birçok özelliğinin olmasıdır. Kendine özgü bir müzik parçasının farklı beklentiler oluşturabileceği göz önüne alınırsa dinleyicilerin neye ya da nelere tepki gösterdiği, müziğin dinleyici duygulanımını nasıl harekete geçirdiği gibi soruları yanıtlamak güçleşmektedir. Bununla birlikte deneysel duygusal ifade çalışmaları, müzikteki duygusal ifadeye yönelik dinleyici değerlendirmelerinin genellikle tutarlı olduğunu göstermektedir. Araştırmacılar dinleyicilerin değerlendirmesini sistematik ve güvenilir buluyor. Bu konuyla ilgili Thompson ve Robitaille’in (1992) yaptıkları çalışmada; beş deneyimli besteciden altı duyguyu (neşe, keder, heyecan, sıkıntı, öfke, huzur) iletecek kısa melodiler bestelemelerini istemişlerdir. Örnekler hazırlanırken müzikal metnin perde, tempo ve ses düzeyleriyle ilgili bilgiyi içermesi de sağlanmıştır. Melodiler orta düzeyde müzik eğitimi almış 14 dinleyiciye dinletilmiş ve pasajlarda amaçlanan duyguların başarılı bir şekilde tanımlandığı gözlenmiştir.

Müzik hem sanattır, hem bilim. Dolayısıyla hem duygusal olarak algılanabilmeli, hem de akıl ile kavranabilmelidir. Herhangi bir sanat ya da bilim dalındaki gibi müzikte de, bilgiye ya da ustalığa giden yolda kestirmeler yoktur. Müziği dinlemenin içerdiği belli temel algılayış biçimleri vardır ve bunlar konuyu anlamak için can alıcı öneme sahiptir. Müzik dinlemek gürültüye maruz kalınan edilgen bir araştırma değil, etkin bir etkinliktir. Böylece herhangi bir etkinlikte olduğu gibi, insan kendini müzik dinleme konusunda da geliştirebilir. Bu bağlamda genel olarak müzikal kavrayışın ve beğeninin müzik eğitimine bağlı olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

BLOOD, A. J., ZATORRE, R.J., and EVANS, A.C. (1999). Emotional Responses Topleasantandun Pleasant Music Correlate With Activity in Paralimbic Brain Regions, *Nature Neuroscience*, 2, 382-387.

BROWN, S., MARTINEZ, M.J., and PARSONS, L.M., (2004). Passive Music Listening Spontaneously Engages Limbic and Paralimbic Systems, *Neuroreport*, 15 (13), 2033-1037.

- DARROW, A. A., HAACK, P., and KURİBAYASHİ, F. (1987). Descriptors and Preferences for Eastern and Western Music by Japanese and American Nonmusic Majors, *Journal of Research in Music Education*, 25, 237-248.
- ERDAL, B. (2009). Müzik Türlerinin Tercih Edilmesinde Kişilik Özellikleri ve Beğeni İlişkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- GEDİK, A. C. (2007). Popüler Müzikte Beğeni Farklılıkları: Bir fMRI Çalışması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- HARGREAVES, D.J., COMBER, C., and COLLEY, A. (1995). Effects of Age Gender and Training on Musical Preferences of British Secondary School Students, *Journal of Research in Music Education*, 43, 242-250.
- İMİK, Ü. (2007). Sosyal Statünün Müziksel Beğeniye Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- JUSLIN, P. N. and LAUKKA, P. (2004). Expression, Perception, and Induction of Musical Emotions: A Review and a Questionnaire Study of Everyday Listening, *Journal of New Music Research*, 33 (3), 217-238.
- KAPTAN, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Bilim Yayıncılık.
- KARASAR, N. (1995). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- KARŞICI, G. (2007). Müzik Beğenisinde Kültürel Etkenler: Bir fMRI Çalışması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- KESTON, M.J., and PINTO, I.M. (1955). Possible Factors Influencing Musical Preference, *Journal of Genetic Psychology*, 86, 101-113.
- KOELSCH, S., FRITZ, T. D., YVES, C., MÜLLER, K., and FRIEDERICI, A.D., (2006). Investigating Emotion with Music: An fMRI Study, *Human Brain Mapping*, 27 (3), 239 -250.
- MCCRARY, J. (1993). Effects of Listeners' and Performers' Race on Music Preferences, *Journal of Research in Music Education*, 41, 200-211.
- MIDDLETON, R. (1997). *Studying Popular Music*. Open University Press: Philadelphia.
- MORRISON, S. J., DEMOREST, S.M., AYLWARD, E.H., CRAMER, S.C., and MARAVILLA, K.R. (2003). fMRI Investigation of Cross-cultural Music Comprehension, *NeuroImage*, 20, 378-384.
- OTACIOĞLU, S. G. (2008). *Müzik Psikolojisi I*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- SCHLAUG, G. (2001) The Brain of Musicians. A Model for Functional and Structural Adaptation, *Ann NY Acad Sci*, 930, 281-299.
- THOMPSON, W.F., and ROBITAILLE, B. (1992). Can Composers Express Emotions Through Music? *Empirical Studies of The Arts*, 10, 79-89.
- UZUN, B. Y. (2008). Müzik Eğitiminde Kuramsal Müzik Bilimlerinin Önemi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.